

Vecās ticības cilvēki

Sākumam pavisam nedaudz vispārējās informācijas: "XVII gadsimta beigās **vec ticībnieki** bija viena no visizglītotākajām Krievijas sociālajām grupām. Vec ticībnieku literatūras vājās veicināja tās "pārbāzēšanas" no dievnamiem uz vec ticības piekritēju mājām. Tas sekmeja gandrīz vai visu vec ticībnieku rakstīt un lasīt prasmi. Bet, kad sāka trūkt grāmatu, vec ticībnieki izveidoja savas speciālo pārrakstītāju skolas. Nostiprinājušies citās valstīs, viņi tur izveidoja savas tipogrāfijas un iespieda senās grāmatas. Gandrīz vispārēja rakstīt un lasīt prasme nodrošināja vec ticībniekiem arī ekonomisko pārticību: labākie kungu gruntsnomas maksātāji pēc brīvvaldības lielākoties bija vec ticībnieki.

Visas nosauktās īpašības palīdzēja vec ticībniekiem izkopt elastīgu un vingru raksturu. Dzīvojot pašlaik divdesmit pasaules valstīs, viņi parādīja sevi kā čakli cilvēki, kuri ievēro likumus un tur do to vārdu." Šādu informāciju par vec ticībniekiem var uzzināt Internetā... Ta ir ļoti pareiza un patiesa informācija.

Tieši pirms gada mēs bijām **Andzeļu pagasta Rudušķu** ciemā. Gatavojām materiālu par vec ticībniekiem. Toreiz mēs tikāmies ar divām Rešetniku ciema vecinām, uz brīdi iegriezāmies dievnamā. Šoreiz mums laimējās tikties ar vec ticībnieku draudzes mācītā-

Nikolaja dievnamā tika aplaupīts vairākkārt. Zagļi izraudzījās visvērtīgākās ikonas. Nolaupīto neviens tā arī neatrada. Pašlaik baznīcā gandrīz vairs nav ko zagt. Tagad draudzes locekļi lielos svētkos nes no mājām savas ikonas, bet apkalumus zagļi uzskata par bezvērtīgiem. Kā vislielāko vērtību Rudušķu vec ticībnieki saglabājuši garīgās grāmatas. Viņiem ir solīda bibliotēka — 58 sējumi. Lai saglabātu to un būtu "tālāk no grēka", nesen Grigorij Čelnovs nosūtīja visu draudzes biblio-

Tā Nikolaja baznīca izskatījās pirms simt gadiem.

tēku glabāšanai uz Rēzekni. Desmit gadus Grigorij vada draudzi. Par galveno viņš uzskata paša "senās vec ticības" gara saglabāšanu baznīcēniem. Darba tikums vec ticībniekiem ir asinīs. Grigorija Čelnova tēvs bija pazīstams kalējs. Strādāja, taču baznīcu neaizmirs. Žoos an kārt Nikolaja baznīcai

ķos īpaši skaisti... Arī apģērbs bija cits. Skaisti lakati lūgšanām, ar bārksfīm. Cilvēku pulcējās daudz, sādžas bija lielas. Dukuļos bija 30 saimnieku, bet tagad palicis viens. Visi dzīvoja draudzīgi. Cilvēki bija dažādi: bagāti un nabagi. Taču viens otram nedarīja pāri. Darba pietika visiem. Agrēns pie mums smaga, kalni... Agrāk arī liksmoja pavisam citādi. Visu darīja ar dziesmu. Arī pajokot mīlēja. Līgonaktī varēja aizbāzt dūmeni un ragavas novietot uz jumta. To darīja tiem, kuri Jāpunaktī gulēja. Bet kādi bija ēdieni! Gan borščs, gan zivju zupa. Bet kartupeļu plācenīši?! Māte reizēm izvārīja kartupeļus ar visu mizu, tad nomizoja un grūda ar piestu. Grūda ilgi. Kamēr izveidojās viendabīga masa. Pēc tam izveltnēja, sagrieza aplīšus un lika pildījumu. Tam izmantoja gan burkānus, gan kāpostus. Tad ievietoja krievu krāsnī. Garšīgi! Bet pienu karsēja. Svētku dienās varēja iebaudīt arī glāzi graudu kandzās. Tad gāja uz dejām. Bija labi. Spēlēja harmonikas, akordeons...

Sarunas par vec ticībnieku dzīvi Rudušķos turpinājās. Atcerējās to, ka kādreiz Nikolaja baznīcas zvana skaņas bija dzirdamas piecus kilometrus tālu. Kara laikos zvanu nogremdēja ezerā. Kopš tā laika baznīcas zvana ska-

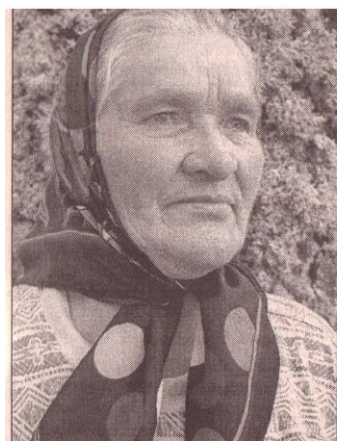
Grigorij Čelnovs: "Rit grāmatas sūtīšim uz Rēzekni glabāšanai."

12 gadiem, sirmgalve nesen pārkāpa 80 gadu sliekšni. Mūs uzreiz apbūra pati dziedātājs balss. Tā ir spēcīga, skanīga, izteicieni skaisti un pareizi. Viņas stāstījums bija ne mazāk interesants:

"Mani mācīja garīgais tēvs Jerasts Pamaronovičs. Gan lasīt senā slāvu valodā, gan dziedāt. Kādreiz bija 14 dziedātāju. Dziedāja astoņās balsīs. Skaisti un svinīgi noritēja visi rituāli. Agrāk mirušo apstāvēja 2 - 3 dienas... Tagad

Tatjana Bogdanova: "Bija maize, bet jau apēsta, bija zirgs, bet tas nogājis savu laiku..."

Antonina Cvetkova: "Agrāk prēcājāmies citādāk."

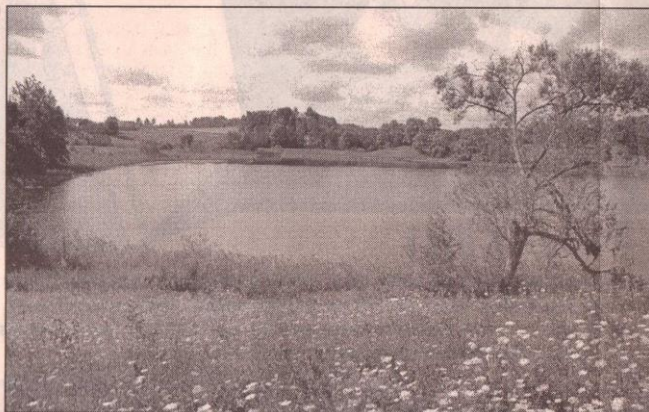
ju Grigoriju Čelnovu un aktīvākajiem Rudušķu draudzes locekļiem. Tikšanās noritēja Nikolaja dievnamā.

Tāpat kā pirms gada, dievnamā melnēja tukšie ikonu apkalumi. Zvanu torņi pagaidām vēl stāv, taču kuru katru dienu tas var sabrukt, jāremontē arī patī baznīcas ēka. Uz tikšanās ar mums ieradās Grigorij Čelnovs ar sievu Valentīnu, jaunie draudzes locekļi Ivans un Tatjana, viena no vecākajām draudzes locekļēm Antonina Cvetkova.

Nikolaja baznīca Rudušķos stāv jau pusotra simta gadu. Kādreiz pagastā bija divi dievnamā, bet draudzes locekļu skaits sasniedza 4000! Tagad sākušies citi laiki. Pavisam te ir četri desmiti draudzes locekļu, ne vairāk. Jauniešu gandrīz nav palicis. Sava ķestera vispār nav. Uz lieliem svētkiem atbrauc mācītājs no Rēzeknes: biktē, kristī, laulā... Biežāk paši ved bērnus un jaunos pārus uz Rēzekni. No dziedātājiem palikusi Tatjana Bogdanova vien. Kādreiz viņa bija četrpadsmit un pat vairāk. Vec ticībnieki uzskatīja Rudušķus par garīgo centru.

bet kopā ar gudrību, kas katrreiz ir bijušas. Pieci bērni — tā nebūt nebija robeža! Bet pašlaik Rudušķos ir nepilns desmits bērnu vecumā līdz 10 gadiem. Tas arī nemaz nav tik slikti. Runā, ka Andzeļos pat tik neesot. Runā ar skumjām, pat ar rūgtumu, bet... Sarunā nebija jūtams izmisums. Bija kas cits: ticība un cerība, ka vēl pienāks laimīgi laiki. Atcerējās, ka kādreiz Rudušķos dzīvoja divi galvenie vec ticībnieku klani — Bogdanovi un Burcevi. Antopina nāk no Burcevu klana, bet Grigorij Čelnovs vispār ir radniecīgos sakaros ar abiem klaniem. Respektīvi, dzīvs ir vec ticības gars. Bet tas ir galvenais! Tieši pirms gada tēvs Vasiljns no Rēzeknes kristīja 9 cilvēkus ezerā netālu no Rešetnikiem. Starp kristītajiem bija gan pieaugušie, gan bērni. Vēlāk atcerējās, ka Vasarsvētkos Rudušķos pulcējās novadnieki no visām Latvijas malām.

Kas sakāms par grūtiem laikiem, tad jājaudā, kad tie vec ticībniekiem bijuši viegli? Pārdzīvos arī šos. Atjaunos baznīcu. Visi kopā. Kā tas bija kopš sense-niem laikiem. Pat ja arī neviens nepalīdzēs. Bet varbūt tomēr palīdzēs? Pirms prombraukšanas mēs apmeklējām pēdējo dziedātāju Rudušķos Tatjana Bogdanovu. Tatjana dzied kopš

ejam tikai uz vienu nakti... Apbedīšanas rituāls pie mums ilgst 2 - 3 stundas. Bet Lieldienu un Ziemassvētku dievkalpojumi turpinās visu nakti. Esmu kļuvusi veca, spēki vairs nav tādi, kā bija agrāk. Bija maize, bet jau apēsta, bija zirgs, bet tas nogājis savu laiku..."

Tatjana mājās: vēl pirms gada viņa turēja lopus. Arī mēs nepamanījām neko tādu, kas liecinātu, ka Rudušķu dziedātāja kļuvusi nevarīga. Enerģijas pilna slavenās Bogdanovu dzimtas pārstāve. Dzīvo, īpaši nesūdomamās, — pensija normāla, bērni palīdz, cik spēj. Vēlāk uz zinājām, ka Tatjana Bogdanova 20 gadus ir mūsu laikraksta lasītāja, tāpēc bijām sevišķi pateicīgi viņai.

Novēlējusi Tatjanai ilgu un laimīgu mūžu, mēs devāmies mājās. Ap sirdi bija viegli un patīkami. Ļoti gribējās palīdzēt vecās ticības cilvēkiem. Vēršamies pie visiem, kuriem rūp Nikolaja baznīcas liktenis Rudušķos: palīdzēsīm saglabāt vec ticības tradīcijas mūsu rajonā, vissenāko kultūras slāni, kas veido jūtam un nozīmīgu visas Latvijas kultūras daļu!

A. JAKUBOVSKIS
A. GONČAROVA foto